

LBRIS

We know
books

Ion Popa

Marinela Popa

Laura Neacșu

Mirela Tanc

LIMBA ROMÂNĂ

- **GRAMATICĂ**
- **FONETICĂ**
- **VOCABULAR**
- **ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE**

Ediție revizuită în conformitate cu D00M3

NICULESCU

Câteva precizări	5
Lista abrevierilor	7
Partea I. ELEMENTE DE FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	9
1.1. Elemente de fonetică.....	9
1.1.1. Sunet. Literă. Alfabet. Corespondența dintre sunete și litere.....	9
1.1.2. Diftong. Triftong. Hiat	15
1.1.3. Fonetica și problemele de ortografie și de ortoepie	17
1.1.4. Silaba. Regulile despărțirii cuvintelor în silabe.....	26
1.1.5. Alternanțele fonetice. Accentul	30
1.1.6. Cacofonia	31
1.2. Semnele de punctuație și ortografice	32
1.2.1. Semnele de punctuație.....	32
1.2.2. Semnele ortografice.....	42
<i>Exerciții</i>	44
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	49
Partea a II-a. ELEMENTE DE VOCABULAR	59
2.1. Introducere.....	59
2.2. Componenta (structura) vocabularului limbii române	59
2.3. Cuvântul, unitatea de bază a vocabularului.....	67
2.4. Semantica. Sensul cuvintelor.....	67
2.5. Dinamica vocabularului. Evoluția semantică a cuvintelor	68
2.6. Clasificarea cuvintelor după numărul de sensuri	69
2.7. Clasificarea cuvintelor după formă și sens. Relații semantice între cuvinte.....	71
2.8. Mijloace (căi, procedee) de îmbogățire a vocabularului.....	75
2.9. Familia lexicală (de cuvinte)	89
2.10. Pleonasmul	90
<i>Exerciții</i>	91
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	104

Partea a III-a. GRAMATICA	147
3.1. Introducere.....	147
A. Definiție.....	147
B. Morfologia	147
C. Sintaxa	148
D. Legătura dintre cele două părți ale gramaticii.....	150
<i>Exerciții</i>	150
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	151
3.2. Morfologia	152
3.2.1. Verbul	152
A. Definiție.....	152
B. Clasificare	152
C. Conjugarea verbului	156
D. Flexiunea verbului.....	156
E. Funcții sintactice.....	164
F. Locuțiunile verbale.....	166
G. Ortografia și ortoepia verbului	167
<i>Exerciții</i>	172
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	173
3.2.2. Substantivul	181
A. Definiție.....	181
B. Clasificare	182
C. Categoriile gramaticale	184
D. Funcțiile sintactice. Posibilitățile combinatorii ale substantivului.....	197
E. Punctuația.....	200
F. Locuțiunile substantivale.....	200
G. Ortografie și ortoepie.....	201
3.2.3. Articolul	208
A. Definiție.....	208
B. Clasificare	208
C. Articolul hotărât propriu-zis.....	209
D. Articolul nehotărât.....	213

E. Articolul genitival.....	214
F. Articolul demonstrativ.....	215
<i>Exerciții</i>	216
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	218
3.2.4. Adjectivul.....	225
A. Definiție.....	225
B. Clasificarea adjectivelor.....	225
C. Flexiunea adjectivului.....	226
D. Gradele de comparație/de intensitate.....	226
E. Funcțiile sintactice.....	228
F. Locuțiunile adjectivale.....	228
G. Ortografia adjectivului.....	229
H. Flexiunea adjectivelor.....	230
<i>Exerciții</i>	231
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	233
3.2.5. Pronumele și adjectivale pronominale.....	238
A. Definiție.....	238
B. Clasificare.....	238
C. Pronumele personal (propriu-zis).....	239
D. Pronumele personal de politețe (de reverență).....	245
E. Pronumele reflexiv.....	248
F. Pronumele și adjectivul pronominal de întărire.....	251
G. Pronumele și adjectivul pronominal posesiv.....	253
H. Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ.....	258
I. Pronumele nehotărât.....	263
J. Pronumele și adjectivul pronominal interogativ.....	268
K. Pronumele și adjectivul pronominal relativ.....	272
L. Pronumele și adjectivul pronominal negativ.....	276
<i>Exerciții</i>	279
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	282
3.2.6. Numeralul.....	298
A. Definiție.....	298
B. Clasificare.....	298

C. Numeralul cardinal propriu-zis	298
D. Numeralul ordinal propriu-zis	304
<i>Exerciții</i>	307
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	309
3.2.7. Adverbul	314
A. Definiție	314
B. Clasificare	314
C. Gradele de comparație	316
D. Posibilitățile combinatorii ale adverbului	316
E. Locuțiunile adverbiale	317
F. Funcțiile sintactice ale adverbului și ale locuțiunii adverbiale	317
G. Ortografia adverbelor și a locuțiunilor adverbiale	320
<i>Exerciții</i>	322
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	323
3.2.8. Prepoziția	325
A. Definiție	325
B. Clasificare	325
C. Funcții sintactice	327
D. Locuțiunile prepoziționale	327
E. Ortografie și ortoepie	329
<i>Exerciții</i>	329
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	330
3.2.9. Conjuncția	332
A. Definiție	332
B. Clasificare	333
C. Funcții sintactice	334
D. Locuțiunile conjuncționale	334
E. Punctuația	335
F. Ortografie și ortoepie	336
<i>Exerciții</i>	336
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	337
3.2.10. Interjecția	340
A. Definiție	340

	B. Clasificare	340
	C. Posibilitățile combinatorii ale interjecției	340
	D. Funcții sintactice	341
	E. Punctuația și ortografia	341
	F. Situații speciale	342
	<i>Exerciții</i>	343
	<i>Soluțiile exercițiilor</i>	343
3.3.	Sintaxa	345
3.3.1.	Organizarea enunțului și a propoziției	345
	A. Clasificarea propozițiilor	345
	B. Clasificarea enunțurilor	346
	C. Construcțiile incidente în interiorul enunțului simplu de tip propoziție	350
3.3.2.	Sintaxa propoziției	352
	A. Definiție	352
	B. Părțile de propoziție	352
	C. Relații (raporturi) sintactice în propoziție	352
	<i>Exerciții</i>	356
	<i>Soluțiile exercițiilor</i>	358
3.3.2.1.	Predicatul	361
	A. Definiție	361
	B. Felurile predicatului	361
	C. Predicatul verbal	362
	D. Predicatul nominal	364
	E. Topica	367
	F. Punctuația	368
	<i>Exerciții</i>	369
	<i>Soluțiile exercițiilor</i>	370
3.3.2.2.	Subiectul	374
	A. Definiție	374
	B. Clasificare	375
	C. Modalități de exprimare	376
	D. Cazul subiectului	377

E. Situații speciale de exprimare a subiectului.....	378
F. Topica.....	378
G. Punctuația.....	379
3.3.2.3. Acordul predicatului cu subiectul.....	379
A. Definiție și clasificare.....	379
B. Acordul predicatului verbal cu un subiect simplu.....	380
C. Acordul predicatului verbal cu un subiect multiplu.....	381
D. Acordul verbului copulativ cu subiectul simplu și/sau multiplu.....	382
E. Acordul numelui predicativ exprimat prin adjectiv cu un subiect simplu.....	383
F. Acordul numelui predicativ exprimat prin adjectiv cu un subiect multiplu.....	383
G. Acordul numelui predicativ exprimat prin substantiv cu subiectul simplu sau multiplu.....	383
<i>Exerciții</i>	384
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	386
3.3.2.4. Atributul.....	388
A. Definiție.....	388
B. Clasificarea atributelor.....	388
C. Topica.....	391
D. Punctuația.....	391
3.3.2.5. Apoziția.....	392
<i>Exerciții</i>	393
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	395
3.3.2.6. Complementul.....	402
A. Definiție.....	402
B. Felurile complementelor.....	402
C. Complementul direct.....	402
D. Complementul indirect.....	406
E. Complementul prepozițional.....	409
F. Complementul indirect posesiv.....	412
G. Complementul de agent.....	414
3.3.2.7. Circumstanțialul.....	415

A. Definiție	415
B. Felurile circumstanțialului	416
C. Circumstanțialul de loc.....	416
D. Circumstanțialul de timp.....	419
E. Circumstanțialul de mod.....	422
F. Circumstanțialul de scop	425
G. Circumstanțialul condițional.....	426
H. Circumstanțialul concesiv	428
I. Circumstanțialul consecutiv	430
J. Circumstanțialul instrumental	431
K. Circumstanțialul sociativ.....	432
L. Circumstanțialul de relație.....	433
M. Circumstanțialul opozițional	434
N. Circumstanțialul cumulativ	436
O. Circumstanțialul de cauză.....	437
P. Circumstanțialul de excepție	439
<i>Exerciții</i>	441
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	446
3.3.2.8. Predicativul suplimentar	451
A. Definiție	451
B. Părțile de propoziție la care se referă	452
C. Modalități de realizare	452
D. Topica	453
E. Punctuația	453
<i>Exerciții</i>	453
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	453
3.3.3. Sintaxa frazei.....	454
A. Definiție.....	454
B. Felul propozițiilor din frază și relațiile dintre ele.....	454
C. Construcțiile incidente în frază	459
D. Construcțiile eliptice.....	460
<i>Exerciții</i>	461
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	462

3.3.3.1. Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate	464
A. Legătura dintre cele două părți ale sintaxei	464
B. Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate	464
C. Expansiunea și contragerea	465
<i>Exerciții</i>	466
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	467
3.3.3.2. Felul propozițiilor subordonate.....	469
A. Propoziția subordonată subiectivă (SB).....	469
B. Propoziția subordonată predicativă (PR)	471
C. Propoziția subordonată atributivă (AT).....	472
D. Propoziția subordonată apozitivă (AP)	473
E. Propoziția completivă directă (CD)	474
F. Propoziția completivă indirectă (CI).....	476
G. Propoziția completivă prepozițională (CPrep)	477
H. Propoziția completivă de agent (CAG).....	478
I. Propoziția circumstanțială de loc (CL)	479
J. Propoziția circumstanțială de timp sau temporală (CT)....	481
K. Propoziția circumstanțială de mod sau modală (CM)	482
L. Propoziția circumstanțială de cauză sau cauzală (CZ)	484
M. Propoziția circumstanțială de scop (CS).....	487
N. Construcțiile condiționale (CT).....	488
O. Construcțiile concesive (CV)	489
P. Propoziția circumstanțială consecutivă (CNS)	490
Q. Propoziția circumstanțială instrumentală (CInstr)	491
R. Propoziția circumstanțială sociativă (CSoc)	492
S. Propoziția circumstanțială de relație (CR).....	493
Ș. Propoziția circumstanțială opozițională (CO).....	494
T. Propoziția circumstanțială cumulativă (CC)	496
Ț. Propoziția circumstanțială de excepție (CE).....	497
U. Propoziția predicativă suplimentară (PRS).....	498

3.3.3.3. Etapele analizei unei fraze	499
<i>Exerciții</i>	501
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	503
Partea a IV-a. ELEMENTE DE STILISTICĂ	508
4.1. Limbă literară. Limbă populară. Limbă vorbită. Limbă scrisă	508
4.2. Variații ale sensului și ale formelor în timp	509
4.3. Registre stilistice	510
4.3.1. Registrul popular (limba populară)	510
4.3.2. Registrul regional	510
4.3.3. Jargonul	511
4.3.4. Argoul	511
4.3.5. Registrul arhaic	512
4.3.6. Neologismele	512
4.3.7. Limbajul tehnic	513
4.3.8. Limbajul științific	513
4.4. Unitățile frazeologice	514
4.5. Stilurile funcționale ale limbii	514
4.5.1. Stilul (limbajul) beletristic (sau al literaturii artistice)	514
4.5.2. Stilul (limbajul) tehnico-științific	515
4.5.3. Stilul (limbajul) juridico-administrativ (oficial)	515
4.5.4. Stilul (limbajul) publicistic (gazetăresc)	515
4.6. Calitățile generale și particulare ale stilului	516
4.6.1. Claritatea	516
4.6.2. Proprietatea	516
4.6.3. Precizia	516
4.6.4. Corectitudinea	516
4.6.5. Puritatea	517
4.7. Anacolutul	517
A. Definiție	517
B. Modalități de manifestare	517

4.8. Tautologia	518
A. Definiție.....	518
B. Modalități de manifestare.....	518
4.9. Vorbirea directă și vorbirea indirectă	519
A. Vorbirea directă	519
B. Vorbirea indirectă.....	520
<i>Exerciții</i>	521
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	525
Partea a V-a. EXERCIIII COMPLEXE	530
<i>Soluțiile exercițiilor</i>	532
Bibliografie.....	546

ELEMENTE DE FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE

1.1. ELEMENTE DE FONETICĂ

FONETICA este știința care studiază sunetele vorbirii din punct de vedere fizic (articulatoriu și acustic), precum și calitățile fizice ale sunetelor.

1.1.1. Sunet. Literă. Alfabet. Corespondența dintre sunete și litere

A. SUNETUL este o senzație auditivă, produsă de o vibrație acustică, totalitatea sunetelor vorbirii formând limbajul articulat ca facultate specific omenească.

- Sunetele sunt fenomene fizice materiale și concrete.

FONEMUL este unitatea sonoră care nu poate fi analizată în unități mai mici și succesive și care servește la diferențierea unui cuvânt de altul: *cor, dor, nor* etc. Este deci cea mai mică unitate sonoră care intră în alcătuirea cuvintelor, contribuind la diferențierea lor.

- Cu studierea fonemelor se ocupă *fonologia*, care studiază, de fapt, sunetele tip, și nu variantele acestora, care pot diferi de la o persoană la alta.

În manualele școlare, noțiunile de *sunet* și *fonetică* sunt folosite, de fapt, cu sensul de *fonem* și *fonologie*.

B. CLASIFICAREA SUNETELOR

I. Vocalele sunt sunete continue care se pot rosti fără ajutorul altor sunete și pot alcătui și singure silabe. În limba română există șapte vocale: *a, ă, â (i), e, i, o, u*.

1. **După gradul de deschidere**, se clasifică în:

- a) deschise: *a*;
- b) mijlocii: *ă, e, o*;
- c) închise: *â (i), u, i*.

2. **După locul de articulare**, se clasifică în:

- a) anterioare: *e, i*;
- b) mediale: *a, ă, â (i)*;
- c) posterioare: *o, u*.

3. **După participarea buzelor**, se clasifică în:

- a) nelabiale (nerotunjite): *a, ă, â (i), e, i*;
- b) labiale (rotunjite): *o, u*.

Sintetizând cele trei criterii, clasificarea vocalelor se prezintă astfel:

După participarea buzelor	Nelabial (nerotunjite)		Labiale (rotunjite)
	Anterioare	Mediale	Posterioare
După locul de articulare a limbii			
După gradul de deschidere			
Închise	<i>i</i>	<i>î (â)</i>	<i>u</i>
Mijlocii	<i>e</i>	<i>ă</i>	<i>o</i>
Deschise	-	<i>a</i>	-

II. Semivocalele sunt sunete care se aseamănă cu vocalele, dar care nu pot alcătui singure silabe și se pronunță la jumătatea intensității unei vocale. Ele intră în alcătuirea diftongilor și a triftongilor și sunt în număr de patru: $e_{\frac{n}{n}}$, $i_{\frac{n}{n}}$, $o_{\frac{n}{n}}$, $u_{\frac{n}{n}}$, și se notează cu semnul **n** sub vocala corespunzătoare.

De aici se deduce că *e*, *i*, *o*, *u* pot fi atât vocale, cât și semivocale, pe când *a*, *ă*, *â (î)* sunt numai vocale.

- *e* → vocală: *bețe, eră, sferă* etc.;
- semivocală: *beat, meargă, seară, vrea* etc.;
- *i* → vocală: *dintre, in, plin, vin* etc.;
- semivocală: *caj, dai, iar* etc.;
- *o* → vocală: *cor, dor, mor* etc.;
- semivocală: *doare, moare, soare* etc.;
- *u* → vocală: *bursă, cursă, unu* etc.;
- semivocală: *două, metrou, nouă* etc.

III. Consoanele sunt sunete care se rostesc cu ajutorul altor sunete (al unor vocale) și nu pot alcătui singure silabe. În limba română există 22 de consoane: *b, k, c (ce, ci), k' (che, chi), d, f, g, g' (ge, gi), g' (ghe, ghi), h, j, l, m, n, p, r, s, ș, t, ț, v, z*.

Consoanele se clasifică după mai multe criterii:

1. După zgomotul pe care îl comportă:

- a) *nesonante*, când comportă zgomot în articularea lor: *p, b, t, d, k', g', k, g, t, c, ț, f, v, s, z, ș, j, h*;
- b) *sonante*, când nu comportă zgomot în articularea lor: *m, n, l, r*.

2. După intensitatea sunetului produs și după modul de producere:

- a) *surde*, când se emit fără participarea coardelor vocale și cu intensitate atenuată: *p, t, k', k, ț, c, f, s, ș, h*;
- b) *sonore*, când se emit prin vibrarea coardelor vocale, glota fiind închisă, și sunt puternice: *b, d, g', g, g', v, z, m, n, l, r, j*;

3. După modul de articulare:

- a) *ocluzive* sau *explozive*, care se produc prin închiderea completă a canalului fonator și deschiderea lui bruscă, semănând cu zgomotele: *p, b, t, d, k', g', k, g*;

C. APOSTROFUL

Sunetul vorbit poate varia până la limita când variația produce trecerea la alt sunet ori se ajunge până la omiterea unui sunet sau a unui grup de sunete. În această ultimă situație se folosește în scris *apostroful*, care este semnul ortografic ce marchează căderea accidentală, în timpul rostirii, a unui sunet sau a unui grup de sunete dintr-un cuvânt: *Las' pe mine! Un' te duci?*

D. LITERELE (grafemele) notează sunetele, fiind corespondentele grafice ale sunetelor tip. Ele ajută deci la transcrierea sunetelor. Literele pot fi mari (majusculă sau capitală) și mici (minusculă sau de rând), de tipar și de mână.

Șapte litere mari au și valoare de cifre romane, folosite în diverse combinații.

Unele au semne diacritice corespunzătoare: căciula (*ă*), circumflexul (*â, î*), virgulița (*ș, ț*) și punctul (*i, j*). Semnele diacritice se notează atât la literele mici, cât și la cele mari, cu excepția literelor *I* și *J* mari, la care nu se notează, iar în scrierea de mână nici la *j* mic. La literele mari semnul diacritic lipsește în unele abrevieri. Căciula și circumflexul apar și la transcrierea fonetică a unor sunete: *č, ě, ě, ě*.

E. ALFABETUL este constituit din totalitatea literelor așezate într-o anumită ordine. Numele lui provine de la primele litere ale alfabetului grecesc (alfa și beta).

- Alfabetul limbii române conține 31 de litere: *a, A (a), ă, Ă (ă), â, Â (i/i din a), b, B (be/bi), c, C (ce/ci), d, D (de/di), e, E (e), f, F (ef/fe/fi), g, G (ge/ghe/gi), h, H (haș/hi), i, I (i), î, Î (i/i din i), j, J (je/ji), k, K (ca/capa), l, L (el/le/li), m, M (em/me/mi), n, N (en/ne/ni), o, O (o), p, P (pe/pi), q, Q (kü), r, R (er/re/rî), s, S (es/se/si), ș, Ș (șe/și), t, T (te/ti), ț, Ț (țe/ți), u, U (u), v, V (ve/vi), w, W (dublu ve/dublu vi), x, X (ics), y, Y (i grec), z, Z (ze/zet/zi).*
- La ultimul sunet *zet* poate fi citit și [ze] sau [zi].
- În abrevieri și simboluri pentru mărimi matematice și fizice, unități de măsură, elemente chimice ș.a. se folosesc cu precădere lecturile (de inspirație străină) *ef, ge, haș, kapa, el, em, en, er, es, zet* ale literelor *f, g, h, k, l, m, n, r, s, z*. (DOOM 3, p. 42)
- În numele proprii străine și în împrumuturile lexicale neadaptate, mai apar și alte litere: *á, ó, ö, é, ě, ê, ñ, ü, ø*, cu diferite semne diacritice sau accente.
- Patru litere, *k, q, w* și *y*, se utilizează în împrumuturi (provenite, direct sau indirect, din diverse limbi sau din fondul internațional) neadaptate sau parțial adaptate la limba română, în nume proprii străine și în cuvinte bazate pe ele, precum și în unele nume proprii românești de persoane scrise după model străin. Scrierea cu *k, q, w, y* și nu cu echivalentele lor românești parțiale (*c, u, v, i*), chiar în cuvinte în rest adaptate la limba română, se datorează provenienței relativ recente din alte limbi a cuvintelor respective. Datorită faptului că aceste litere nu apar în elemente din fondul vechi, ele sunt conotate în continuare ca „străine”. Pe măsura creșterii actuale a numărului împrumuturilor, în special anglo-american, a sporit însă și ocurența acestor litere în texte în limba română, unde au devenit destul de frecvente.
- Unele cuvinte scrise cu aceste litere au omofone parțiale sau totale ori paronime (relativ mai vechi în limbă, scrise cu literele **românești** corespunzătoare: *Anonymus* – *anonim*,

boy - *boi*, (*à la*) *grecque* - *grec*, *kappa* - *capa*, *karling* - *carlingă*, *kazah* - *cazac*, *keta* - *cheta*, *kil* - *chil*, *kit* - *chit*, *koala* - *coala*, *maya* - *maia*, *Qatar* - *catar*, *quaestor* - *chestor*, (*in-*)*quarto* - *cvarțet*, *wagon(-lit)* - *vașon*.

Dintre aceste litere, *k* a fost inclusă în alfabetul latin al limbii române încă de la adoptarea lui, fiindcă exista și în alfabetul **chirilic**. Ea a fost cel mai bine asimilată, inclusiv datorită frecvenței sale mai ales în cuvinte foarte uzuale de tipul *kilogram* cu variantele fam. *kil* și (inv.) *kilo*, *kilometru*, precum și în cuvinte scrise, prin tradiție, și cu litere românești (de ex. *kalmăc*, *kârgâz*, *perestroika*).

- Literele *q*, *w* și *y* au fost recunoscute ca făcând parte din alfabetul limbii române din 1982, în DOOM 1. *q* a rămas litera cel mai rar utilizată în limba română. *w* este tratată cel mai evident ca literă străină când apare la sfârșit de cuvânt, cu valoarea [u] (impli-când atașarea prin cratimă la asemenea cuvinte a articolului hotărât și a desinenței de plural). Când au valoarea [v], respectiv [i] sau [i], *w* și *y* nu mai trebuie tratate ca litere străine: *basedowul* [bazedovul], *boyul* [boiul], *derbyul* [derbiul], *kiwiul* [kiviul].
- În scrierea limbii române se folosesc și combinații de litere (digrafe, trigrafe) cu valoarea unui sunet.

F. CORESPONDENȚA DINTRE SUNETE ȘI LITERE

- Corespondența literă-sunet nu este în toate cazurile biunivocă. Pe de o parte, numai 19 litere românești sunt monovalente (corespund câte unui singur sunet-tip): *a*, *ă*, *b*, *d*, *f*, *î*, *j*, *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *s*, *t*, *v* și *z*. Celelalte 12 litere (*c*, *e*, *g*, *h*, *i*, *k*, *o*, *q*, *u*, *w*, *x* și *y*) sunt plurivalente, adică au mai multe valori fonetice, după caz, în funcție de:
 - apartenența cuvintelor la fondul vechi sau la cel neologic;
 - combinațiile de litere în care apar;
 - limba de origine a cuvintelor;
 - poziția literelor în cuvânt sau în silabă.
- Se adaugă valorile din limbile care au servit drept sursă pentru împrumuturi, dintre care cele mai frecvente sunt semnalate selectiv în notele la tabel.
- Pe de altă parte, același sunet sau grup de sunete ([č], [ǧ], [gʹ], [gz], [i], [i], [ie], [ɪ], [k], [k], [ks], [kũ], [ũ], [z]) poate fi redat în scris în cuvinte românești în mai multe feluri.

I. În general, în limba română există o corespondență între sunetele și literele aceleiași cuvânt, numărul literelor fiind, de obicei, egal cu numărul sunetelor:

cal → 3 sunete
→ 3 litere

mare → 4 sunete
→ 4 litere

eleva → 5 sunete
→ 5 litere

II. Există însă și *abatere de la această corespondență*.

I. **Aceeași literă poate nota sunete diferite:**

a) litera *e* notează:

- vocala *e*: *eră*;
- semivocala *e*: *vrea*;
- semivocala *i*: *ea* [j a];
- sunetele *ie* la început de cuvânt, în pron. personal și la vb. *a fi*: *eu* [ieu], *ești* [ieșt], *eram* [ieram];

b) litera *i* notează:

- vocala *i*: *in*;
- semivocala *i*: *iarnă*;
- sunetul *i* scurt, nesilabic numit „i șoptit”: *auzi* [auz’], *azvârli* [azvîrl], *flori* [flor], *linți* [lînts’], *miști* [mišt], *pomi* [pom], *urși* [urs], *câteșitrei* [kîteș’trei], *oareșicare* [uareșkare] (DOOM3, pag. 48) sau literă diacritică la final de cuvânt (DOOM3, pag. 46): *ochi* s. [ok’], *unchi* [unk’] sau „i neaccentuat la final de cuvânt”: *unghi* [ung’], *munci* s. f. pl. [munč], *reci* [reč] (DOOM3, pag. 47);

c) litera *o* notează:

- vocala *o*: *om*;
- semivocala *o*: *soare*;
- semivocala *u*: *oameni* [uameni];

d) litera *u* notează:

- vocala *u*: *unu*;
- semivocala *u*: *nou*.

2. Aceeași literă poate nota grupuri diferite de două sunete:

a) litera *x* notează grupul de sunete *cs* (*axă*, *pix*, *suffix* etc.) sau *gz* (*auxiliar*, *exact*, *examen* etc.):

- litera *x* nu redă însă grupul de sunete *cș*, care se pronunță *cș* și se scrie cu literele corespunzătoare (*cș*): *complexi*, *fișci*, *linți*, *sfinți*, *ortodocși* etc.;
- în limba română există cuvinte în care sunetele *cs* și *gz* sunt redată prin literele corespunzătoare și nu prin litera *x*, potrivit cu forma din limba de origine sau cu tradiția literară: *catadicsi*, *cocs*, *îmbâcsi*, *micsandără*, *rucsac*, *sconcs*, *ticsi*, *vacs* ș.a.
- în cuvântul *eczemă*, se scrie și se pronunță [cz];

b) litera *e* notează semivocala *i* + vocala *e*: *el* [i_hel].

3. Un grup de două sau de trei litere notează un singur sunet:

- *c + e(i)* = *č*: *ceas* [čas]; *ciorbă* [čorbă];
- *g + e(i)* = *ğ*: *geam* [ğam]; *giuvaier* [ğuvaier];
- *ch + e(i)* = *k’*: *cheamă* [k’amă]; *chiar* [k’ar];
- *gh + e(i)* = *g’*: *gheață* [g’ață]; *ghiaur* [g’aur].

4. Două sau mai multe litere diferite notează același sunet sau, altfel spus, același sunet poate fi transcris prin litere diferite:

a) sunetul *i* se redă prin literele:

î: *hotărî*, *înainte*, *reîncepe*;

b) sunetul *i* se redă prin literele:

â: *când*, *dânsul*, *român*;

î: *iar*, *vinete*, *ziduri*;

c) sunetul *k* se redă prin literele:

y: *yankeu*, *yen*, *yoghîn*;

c: *acar*, *barcă*, *cot*, *car*;

k: *kaki*, *karate*, *kurd*;

q: *Qatar*;

d) sunetul *k’* se redă prin literele:

ch(e), *ch(i)*: *chin*, *chiul*, *rechin*, *chem*;

k(e), *k(i)*: *kilogram*, *kilowat*, *yankeu*;

qu(e), *qu(i)*: *Quinet*;

- e) sunetul *v* se redă prin literele:
- v*: *vai, vin, voi*;
w: *watt, wolfram*.

5. **Corespondența dintre sunete și litere** lipsește și în cuvintele împrumutate din alte limbi și neadaptate limbii române: *weekend* [uïchen^ud], *intermezzo* [interme^uto] etc.

1.1.2. Diftong. Triftong. Hiat

A. DIFTONGUL este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și o semivocală alăturate, pronunțate într-o silabă.

Este de două feluri:

1. **ascendent** (*urcător*), când semivocala se află înaintea vocalei. Avem **9 diftongi ascendenți** – [ea, eo, ia, ie, io, iu, oa, ua, ea]: *bea, vreo, ia, ieri* etc.;
2. **descendent** (*coborâtor*), când semivocala se află după vocală. Avem **14 diftongi descendenți** – [ai, âi, eî, ii, oi, ui, au, âu, eu, iu, îi, îu (scriși âi, âu), ou, uu]: *ai, măi, bei, fi, doi, pui, au, lingău, bufeu, vizitiu, pâine, frâu, bou, ambiguu*. etc.

• Diftongii se scriu în general așa cum se pronunță, dar:

- a) diftongul [ia] este reprezentat în scris și prin *ea* în pronume: *aceea, ea* [aceia, ia], *iar* [ie] și prin *e* în pronume *el, ele* [iel, iele] și în formele verbale *eram, erai, era, erați, erau; ești, este* [ieram, ieș^t];
- b) unii diftongi apar în formații scrise cu cratimă: *de-a* [dăa].

• Segmentul final *ii* **formează diftong** în următoarele situații:

- a) la substantivele feminine terminate în hiatul *i-e*, cu *ii* la plural nearticulat sau la GD singular nearticulat: *pri-e-te-ni-e, pri-e-te-ni-i*; (acestei) *pri-e-te-ni-i*;
- b) la verbele terminate în vocala *i*, de tipul *a veni, a fugi* etc. sau de tipul *a se sfii, a înmii* etc., la indicativ, perfect simplu, persoana I singular: *eu venii* [venii], *eu fugii* [fuği]; *eu mă sfiii* [sfii], *eu înmiii*;
- c) substantivele masculine scrise la plural nearticulat cu *ii*: *copil – copii* [copii].

• Segmentul final *ii* **nu formează diftong** în următoarele situații (DOOM 3, p. 101):

- a) substantivele masculine scrise la plural articulat cu *iii*: *copil – copii – copiii* [ko-pi-i], *fiu – fi – fiii* [fi-i];
- b) la sfârșitul substantivelor și al adjectivelor la care forma de plural nearticulat este identică fonetic cu cea de plural articulat și au același număr de silabe: *membri – membrii*; *negri – negrii*;
- c) adjective de genul masculin plural la care *i* final nu are valoare fonetică, iar la forma articulată se scrie cu *ii*: *reci* [reč]- *recii* [reči];
- d) la sfârșitul substantivelor masculine și a celor feminine la care desinența de plural se realizează fonetic prin *i* final scurt sau devocalizat: *om – oameni – oamenii* [ua-me-ni].

B. TRIFTONGUL este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și două semivocale alăturate, pronunțate într-o silabă.

Este de două feluri:

1. **progresiv**, când semivocalele preced vocala: *aripioară*, *creioane*, *leocărcă*, etc.;
2. **centrat**, când semivocalele încadrează vocala: *beau*, *leoaică*, *trăiai* etc.

- Trifongii se pot constitui și din sunete alăturate, aparținând unor cuvinte diferite, dar pronunțate împreună (într-o silabă); în această situație, între elementele componente ale acestuia, se folosește cratima în silaba care conține trifongul: *mî-au zis*, *mî-au dat*, *ne-au lăudat* etc.

Observație:

După consoanele *č*, *ğ*, *k'*, *g'* nu există diftongi sau trifongii care să înceapă cu semivocalele *e*, *i*, deoarece, în această situație, *e* sau *i* sunt numai litere ajutătoare pentru scrierea consoanelor *č*, *ğ*, *k'*, *g'*: *ceas* [čas], *geam* [ğam], *chiar* [k'ar], *gheață* [g'ață], *ziceau* [zičau], *vegheau* [veg'au].

- Atunci când *e* sau *i* sunt vocale urmate de o semivocală: *cercei* [čerčei], *rochii* [rok'ii], *ei* și *ii* sunt diftongi, deoarece *e* și primul *i* sunt vocale ale silabelor respective.
- **Diftongii și trifongii** pot fi alcătuiți și din **sunete ce aparțin unor cuvinte diferite**: *te-a văzut*, *ne-au zis*.
- După grupurile de sunete *ce*, *ci*, *ge*, *gi*, *che*, *chi*, *ghe*, *ghi* nu apar diftongi și trifongii întrucât literele *e* și *i*, de regulă, nu transcriu sunete semivocale, de exemplu: *ceas* [čas].
- Există câteva situații excepționale, când *e* și *i* sunt vocale, se aud mai intens decât celelalte sunete și creează diftongi: *cercei* [čerčei], *barcașii* [barcașii].
- Litera *e* la început de cuvânt sau de silabă rostită [ie] în formele verbului *a fi* și ale pronumelui personal ilustrează situația în care o literă corespunde unui diftong: *el* [iel], *eram* [ieram]. În pronumele *ei* [iei] se formează un trifong.

C. HIATUL constă în rostirea consecutivă (în silabe diferite) a două vocale alăturate. Vocalele aflate în hiat pot fi:

1. **identice**: *cooperator*, *fînță*, *licee* etc.;
2. **diferite**: *aer*, *cereale*, *poezie* etc.

- Hiatul se poate realiza și între vocala finală a unui cuvânt și vocala inițială a cuvântului următor (*de acolo*), numindu-se **hiat în fonetică sintactică**.
- În vorbirea neliterară (neîngrijită), se observă două tendințe în ceea ce privește hiatul:
 - a) reducerea (evitarea) hiatului, care se produce prin:
 - contragerea sau reducerea celor două vocale identice ori dispariția unei vocale, când acestea nu sunt identice: *alcol* în loc de *alcool*, *cooperativă* în loc de *cooperativă*, *fînță* în loc de *fînță*, *aspectos* în loc de *aspectuos*, *respectos* în loc de *respectuos* etc.;
 - transformarea uneia dintre vocalele în hiat în semivocală, realizându-se un diftong: *ca-is/cais*;
 - b) introducerea unei semivocale între vocalele hiatului: *po-e-zi-e/po-je-zi-je*.

c) crearea hiatului, care se realizează prin tendința de hipercorectitudine în cuvinte de tipul: *proloc, prolog, prerie*, rostite adesea incorect: *prooroc, proolog, preerie*.

Observație:

- Hiatalul nu se realizează niciodată între o vocală și un diftong, între o vocală și un triftong, între doi diftongi etc.
- Hiatalul nu apare în combinația dintre o vocală și o semivocală în silaba următoare, de exemplu: *pa-ie* [*pa-ie*].
- DOOM3 admite două variante de pronunție pentru cuvinte precum *asiduu, continuu, perpetuu* etc., cu diftong descendent [*uu*] și cu hiat [*u-u*].

1.1.3. Fonetica și problemele de ortografie și de ortoepie

1.1.3.1. A, Ă, Â (Î), E, I; EA, IE, IA, ÂI

- Literele *a, ă, â, î* redau în scris vocalele *a, ă, î*, litera *e* redă vocala *e* – *poet, eră* –, semivocala *e* – *deal, seară* –, semivocala *i* – *ea, aceea* – sau diftongul *ie* – *era, el* etc. –, iar litera *i* redă vocala *i* – *viu, fir, in* –, semivocala *i* – *iar, ieri* sau *i* scurt nesilabic – *luni, însuși* etc.

E și *i* pot fi și litere ajutătoare (fără valoare fonetică) în combinație cu *ce, ge, che, ghe* + vocală, cu *ci, gi, chi, ghi* + vocală sau la sfârșit de cuvânt: *ceară, geam, cheamă, gheață, ciorbă, cinci, unchi* etc.

- Litera *y* redă în scris vocala *i* când este urmată de o consoană și la sfârșit de cuvânt după consoană: *ytriu, hobby*; când este urmată sau precedată de o vocală, redă semivocala *i*: *yankeu, yoga, boy*.
- În rădăcina cuvintelor, după *ș* și după *j* se scrie și se pronunță *a, e, i*, nu *ea, ă, â*: *așa, așază, deșartă, înșală, jalbă, mașină, șagă, șal, șanț, șatră, șir, șepcar* etc.

Excepție fac unele derivate de la *jalbă* (*jălbar*), de la *jar* (*jărativ, jăru*), de la *șagă* (*șăgalnic, șăgui*), de la *șal* (*șăluț*), de la *șanț* (*șănțuleț, șănțisor*) și de la *șatră* (*șătrar, șătrăreasă*).

- Dacă *ș* și *j* se află la sfârșitul rădăcinii, desinențele, sufixele gramaticale și lexicale se scriu, de regulă, cu *ă, ea, â*: *coajă, gogoasă, plajă; înfățișează; clujean, greșeală* etc. Excepție fac formele de conjunctiv ale verbelor terminate în *ș, j*: *să furișeze, să îngrășe* etc.
- Substantivele și adjectivele feminine cu rădăcina terminată în *ș, j* se scriu și se pronunță cu *ă* la N, A și V singular nearticulat (*coajă, plajă, ușă* etc.), iar când sunt articulate hotărât, se scriu și se pronunță cu *a*, nu cu *ea*: *coaja, plaja, ușa* etc.
- Formele de plural ale substantivelor și ale adjectivele de tipul *frunțașă, tovarășă, uriașă* etc. se scriu și se pronunță cu *e*: *frunțașe, tovarășe, uriașe* etc.
- Se scrie și se pronunță *ă*, nu *e*, după *ș, j*, la pluralul substantivelor terminate în *-are*: *angajare/angajări, înfățișare/înfățișări* etc., precum și în sufixele *-ător, -ământ*: *înfricoșător, îngrășământ* etc.

- Verbele de conjugarea I cu tema terminată în **ș, j** se pronunță și se scriu cu **a** la infinitiv prezent (*a angaja, a aranja, a înfățișa, a îngroșa* etc.) și la următoarele forme care preiau sufixul **a** al infinitivului:
 - indicativ imperfect, persoana a III-a singular și a II-a singular și plural (*angaja, aranja, înfățișa, îngroșa – angajai, aranjai, înfățișai, îngroșai, angajați, aranjați, înfățișați, îngroșați* etc.);
 - indicativ prezent, persoana a II-a plural (*angajați, aranjați, înfățișați, îngroșați* etc.);
 - indicativ perfectul simplu, persoana I singular (*angajai, aranjai, înfățișai, îngroșai* etc.);
 - participiu și supin (*angajat, aranjat, înfățișat, îngroșat, de aranjat, de angajat*). Excepție fac aceste verbe la indicativ prezent persoana a III-a singular și plural, deoarece, conjugându-se după modelul lui *a lucra*, se scriu cu **ea**: *angajează, înfățișează* etc.
- Verbele de conjugarea I cu rădăcina terminată în **ș, j** și cele de conjugarea a IV-a cu infinitivul în **i** au, la imperfect, sufixul **a**: *angaja, înfățișa; amăra, cobora, hotăra*.
- Verbele de conjugarea I cu tema terminată în **k', g'** și celelalte verbe de conjugarea a IV-a terminate la infinitiv prezent în **i** au, la imperfect, sufixul **ea**: *urechea, veghea; ieșea, sfârșea* etc.
- Verbele de conjugarea I cu rădăcina terminată în **ș, j** se scriu și se pronunță cu **ă**, nu cu **e** la:
 - indicativ prezent, persoana I plural și a III-a singular și plural: *angajăm, aranjăm, înfățișăm, îngroșăm; îngrașă, îngroașă*;
 - indicativ perfect simplu, persoana a III-a singular: *angajă, aranjă, înfățișă, îngroșă* etc.
- Verbele de conjugarea I cu rădăcina terminată în **ș, j**, ca și verbele *a crea* și *a agreea*, se scriu și se pronunță la gerunziu cu **-ând**: *angajând, aranjând, înfățișând, îngroșând, creând, agreeând* etc.
- Verbele de conjugarea a IV-a cu rădăcina terminată în **ș, j** au infinitivul în **-i**, iar gerunziul în **-ind**, ca și verbele cu rădăcina terminată în **s, z, ț**: *a coji, a prăji, a ieși, a păși; cojind, prăjind, ieșind, pășind; a auzi, a găsi, a înghiți; auzind, gășind, înghițind*.
- Se scrie și se pronunță **i**, nu **î**, în neologisme ca: *îmbold, implica, incrimina, incrusta, indemnizație, infiltra, insera, investi* (dar și *insera, investi*, fiecare cu un alt sens) etc.; se scriu și se pronunță atât cu **i**, cât și cu **î**: *încarna/încarna, încorpora/încorpora*, nediferențiate semantic.
- Se scrie și se pronunță **â**, nu **ă**, în sufixul de la infinitiv al verbelor derivate de la onomatopee, care au **â** în rădăcină: *cârâi, mârâi, vâjâi* etc.
- În sufixele **-ăreasă, -ărie** se scrie cu **ă** când se asociază cu sufixul **-ar**, în general după consoane, deci și după **ș, j, ț**, cu excepția consoanei **gi** (**ğ**) și a semivocalei **i**: *birjărie, cenușăreasă, gogoșărie*, dar: *cazangerie, oierie*.
- În sufixele **-ereasă, -erie** se scrie cu **e** când se asociază cu sufixul **-er** indiferent de consoana precedentă sau în neologisme: *casierie, cocserie, frizerie, parfumerie*, dar: *marochinărie, papetărie*.
- Se scrie **â**, nu **î**, în interiorul cuvintelor (*mână, rămâne, sârg* etc.), cu excepția cuvintelor compuse prin contopire în care al doilea cuvânt începe cu **î** (*bineînțeles*) și a cuvintelor derivate cu prefixe de la un cuvânt care începe cu **î** (*neînțeles, preîntâmpina* etc.).

- Se scrie **i** în poziție inițială și finală (*începe, coborî* etc.) și în structura alcătuită din prepozițiile *într(u), dintr(u), printr(u)* + pronumele personal *însul, însa, înșii, însele: într-însul, dintr-însa* etc.
- La început de silabă, după **i**, se scrie și se pronunță **e** și **a**: *istorie – istoria; vie – via; apropiе – apropiа; apropiem* etc.
- La început de silabă, după orice vocală în afară de **i**, se scrie și se pronunță **ie** și **ia**: *îmbăia – îmbăiez; întemeia – întemeiez* etc.
- În neologisme, la început de cuvânt și de silabă care urmează unei vocale se scrie și se pronunță **e**, nu **ie**: *ecran, ecuator, eră, eroism, alee, idee, poem* etc.
Fac excepție de la această regulă verbele terminate în **i**: *atribui, constitui, contribui, trebui*, care se scriu la persoana a III-a cu **-ie**: *atribuie, contribuie* etc.
- În cuvintele din fondul vechi, se scrie și se pronunță **ie**, nu **e**, la început de cuvânt sau la începutul unei silabe care urmează după o vocală: *iepure, ieșire, baie, cheie* etc.
- E inițial din cuvintele *eu, el, ea, ei, ele, ești, este, e, erai, era, erați, erau*, deși se rostește **ie**, se scrie **e**.
- Se scrie și se pronunță **e** la sfârșitul cuvintelor formate cu sufixul **-ețe** (*finete, frumusețe, tinerețe* etc.), dar se scrie și se pronunță **i** în sufixul **-atic** (*îndemânatic, tomnatic* etc.) sau la sfârșitul unor pronume și adverbe: *aceeași, aceiași, același, aceleași, însăși, însuși, înșiși, iarăși, totuși*, unde se scrie **i**, dar se pronunță un **i** scurt, nesilabic.
- Se scriu și se pronunță cu **ea** formele articulate ale numelor unor zile: *lunea, marțea, miercurea, vinerea*; dar: *joia*.
- După consoană, în general, se scrie și se pronunță **ea**, cu sau fără alternanță cu **e**: *alean, neam; teatru; deal – delușor; steag – stegar; meargă – merge* etc.
- Tot **ea** se scrie și se pronunță, în rădăcina unor cuvinte după **s, z, ț**: *măsea, seamă, seară, zeamă, țeapă, țeapăn*.
- După consoanele **b, p, v, f, m** se scrie și se pronunță **ie** când există sau nu forme alternante cu **ia**: *pieri, dezmierda, pietre, vieți, obiect, subiect, piept* etc.
- După aceleași consoane – **b, p, v, f, m** – se scrie și se pronunță **ia** când alternează cu **ie**: *piară (piere), piață (piețe), biată (biete), viață (vieți)* etc.
- Se scrie **ea**, nu **ia**, după **ch, gh** când există forme alternante cu **e**: *blochează, cheamă, gheață, veghează* etc.
- Se scrie **ia**, nu **ea**, după **ch, gh** când nu există forme alternante: *chiar, chiabur, ghiaur*.
- Se scrie și se pronunță **ea**, când după consoane, terminațiile **-ească, -ează** alternează cu **-esc, -ezi**: *întinerească, sfârșească, angajează, furișează* etc.
- După vocale, când terminațiile **-iască, -iază** alternează cu **-iesc, -iez**, se scrie și se pronunță **-ia**: *croiască, alcătuiască, întemeiază* etc.
- Se scrie și se pronunță **ea** la imperfectul verbelor de conjugarea a II-a, a III-a și a IV-a (*tăceam, puneam, priveam, fugeam* etc.), cu excepția unor verbe de conjugarea a IV-a terminate la infinitiv în **i**, precum *a grăi, a trebui, a contribui, a instrui* etc., unde se scrie și se pronunță **ia**: *grăiam, trebuia* etc.

- Se scrie și se pronunță **âi** în cuvintele *câine, mâine, pâine, mâini*.
- Litera **o** notează vocala *o* atât după consoană, cât și la început de silabă (*dor, vino, om, pionier*), semivocala *o*, când este urmată de vocala *a* și stă după consoană (*soare, floare, doare*) și semivocala *u* când este urmată de vocala *a* și stă la început de silabă: *oameni, vioară* etc.

1.1.3.2. O, U; IO, EO, OA, UA, UĂ

- Litera **u** notează vocala **u** când stă după consoană și la început de silabă (*dur, urs, urmă*) și semivocala **u**, în diftongii ascendenți (*ziua, două*) sau descendenți (*au, nou*).
- Se scrie și se pronunță **o**, nu *u*, în cuvintele: *articol, matricolă, miracol, pericol, ridicol, secol, spectacol, adaos, batjocori*, dar se scrie și se pronunță **u**, nu *o* în derivatele lor: *articuloa, înmatriculoa, miraculoa, periculoa, ridiculoa, secular, spectaculoa, adăuga, batjocură*.
- Se scrie și se pronunță **u**, nu *o* în cuvintele: *auricul, fascicul, fasciculă, tentacul, vehicul, plapumă, repaus, daună, marmură* (dar: *marmorean*).
- Se scrie și se pronunță **eo**, nu *io*, după consoane, în cuvinte ca: *leorpăi, pleoscăi* etc., dar se scrie și se pronunță **io** în cuvinte ca *chioșc, bolnăvior, pantofior* etc.
- Se scrie **oa** și se pronunță *ua* la început de cuvânt și de silabă, chiar când nu există forme alternante cu *o*: *oală, oaste, oameni, oarbă, oază, oarecare; perioadă, furioasă, înfioară, farfurioară, linioară* etc.
- Se scrie și se pronunță **oa**, după consoane, în alternanță sau nu, cu *o*: *boală, coală, școală, împresoare; angosă, balansoar, coafor, fermoar, lavoar, savoare* etc.
- Se scrie și se pronunță **ua**, după consoane, în neologisme ca: *acuarelă, cuantă, cuater-nar, cuarț, guașă, iguană, scuar* sau la început de silabă, când nu există alternanța *o~oa*: *ziua, steaua, basmaua, a doua, a ploua, băcăuane, bouar* etc.
- Se scrie și se pronunță **uă**, la început de silabă, în cuvinte ca: *ouă, piuă, rouă, ziuă; două, ouă, plouă*.

1.1.3.3. Triftongii – EOA, EAI, EAU, IAI, IAU

- Se scrie și se pronunță **eo**, nu *io*, în cuvântul *learcă*, dar se scrie și se pronunță **io** în cuvinte ca: *inimioară, lăcrămioară* etc. Diftongul **io** urmează după o silabă terminată în vocală: *bălăioară, duioasă, voioasă* etc.
- Triftongii **eai** și **eau** se scriu și se pronunță la finala imperfectului verbelor de conjugarea a II-a, III-a și a IV-a în **i** (inclusiv după *c, g, ch, gh*) *păreai – păreau; greșeai – greșeau; coseai – coseau; plăceai – plăceau; mergeai – mergeau; ocheai – ocheau* etc.
- Se scriu și se pronunță tot cu **eai** și **eau** și verbele de conjugarea I cu rădăcina *k', g'* la persoanele a II-a singular și a III-a plural ale imperfectului, precum și la persoana I singular a perfectului simplu: *împerecheai – împerecheau; vegheai – vegheau* etc.
- Triftongul **iai** se folosește după vocală, în următoarele situații:
 - la persoana I singular a perfectului simplu de la verbele de conjugarea I cu rădăcina terminată în **i**: *tăiai, mângâiai, înapoiai* etc.;